

Briselē, 2.12.2014.
COM(2014) 717 final

**KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

2013. gada ziņojums par Stabilitātes instrumentu

{SWD(2014) 344 final}

SATURS

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

2013. gada ziņojums par Stabilitātes instrumentu

Saturs

1.	Ievads	3
2.	Stabilitātes instrumenta (SI) struktūra.....	3
3.	Stabilitātes instrumenta (SI) īstenošana	3
4.	Pārskats par SI 2007.—2013. gadā	4
5.	SI 2013. gadā — vispārīgs raksturojums	5
6.	Reaģēšana krīzes vai iespējamās krīzes situācijās (SI regulas 3. pants).....	6
6.1.	Kā SI reaģēja uz krīzes situācijām 2013. gadā?.....	6
6.2.	Kas piedalījās SI pasākumos reaģēšanai krīzes situācijās?.....	7
7.	Palīdzība stabilas sadarbības apstākļos (SI regulas 4. pants).....	9
7.1.	Draudi drošībai un drošumam (SI regulas 4. panta 1. punkts).....	9
7.2.	Riska mazināšana saistībā ar ķīmiskiem, bioloģiskiem, radioloģiskiem materiāliem un kodolmateriāliem (CBRN) (SI regulas 4. panta 2. punkts).....	11
7.3.	Pirms un pēc krīzes kapacitātes veidošana (SI regulas 4. panta 3. punkts)	13
8.	Secinājums	16

1. IEVADS

Šo septīto gada ziņojumu par Stabilitātes instrumentu (SI), pēdējo šāda veida ziņojumu, kas sagatavots saskaņā ar pašreizējo tiesisko regulējumu¹, iesniedz Eiropas Parlamentam, Padomei, Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai atbilstīgi ziņošanas prasībai, kas noteikta 23. pantā Regulā, ar ko izveido Stabilitātes instrumentu².

Stabilitātes instruments bija svarīgs instruments, kas darbojās Augstās pārstāves / priekšsēdētāja vietnieces un attīstības komisāra pakļautībā un deva iespēju mērķtiecīgi novirzīt līdzekļus, lai palīdzētu īstenot ES vispusīgo pieeju krīžu un ilgtermiņa drošības apdraudējumu novēršanai, risināšanai un to seku mazināšanai visā pasaulē. Šajā ziņojumā ir sniegts pārskats par to, kā SI ir izmantots 2013. gadā.

Ziņojumu papildina trīs Komisijas dienestu darba dokumenti, kuros sniegta vispusīga, detalizēta un atjaunināta informācija par to, kā kopumā īstenoti i) 2013. gadā sāktie un/vai turpinātie neatliekamie SI pasākumi reaģēšanai krīzes situācijās, uz kuriem attiecas regulas 3. pants, (dienestu darba dokuments, 1. un 2. daļa) un ii) ilgāka termiņa plānojami SI pasākumi, uz kuriem attiecas regulas 4. panta 1., 2. un 3. punkts.

2. STABILITĀTES INSTRUMENTA (SI) STRUKTŪRA

SI regulas 3. un 4. pantā ir noteikti to darbību veidi, kurām var izmantot šo instrumentu.

3. pantā paredzēts “atbalsts, ko sniedz krīzes vai iespējamās krīzes situācijā”.

SI regulas **4. pantā** paredzēts šā instrumenta plānojams komponents, kas aptver ilgāka termiņa SI programmas trīs galvenajās jomās:

- draudi drošībai un drošumam starpreģionu kontekstā (4. panta 1. punkts);
- riska mazināšana saistībā ar ķīmiskiem, bioloģiskiem, radioloģiskiem materiāliem un kodolmateriāliem (*CBRN*) (4. panta 2. punkts) un
- pirms un pēc krīzes kapacitātes veidošana (4. panta 3. punkts)³.

3. STABILITĀTES INSTRUMENTA (SI) ĪSTENOŠANA

Komisijas Ārpolitikas instrumentu dienests (*FPI*) cieši sadarbojas ar Eiropas Ārējās darbības dienestu (*EĀDD*), kas ir funkcionāli autonoma Eiropas Savienības struktūra⁴. Abi dienesti ir

¹ SI piemēro no 2007. gada 1. janvāra līdz 2013. gada 31. decembrim. No 2014. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 31. decembrim tiek piemērots jaunais Stabilitātes un miera veicināšanas instruments (*SMVI*) (Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 11. marta Regula (ES) Nr. 230/2014, ar ko izveido stabilitātes un miera veicināšanas instrumentu), par kuru turpmāk tiks sniegti gada ziņojumi Eiropas Parlamentam un Padomei atbilstoši IV sadaļas 13. pantam Kopīgajos īstenošanas noteikumos, lai īstenotu Savienības instrumentus ārējās darbības finansēšanai.

² Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. novembra Regula (EK) Nr. 1717/2006, OV L 327/1, 24.11.2006.

³ Dēvēta arī par SI miera izveides partnerību (*PbP*).

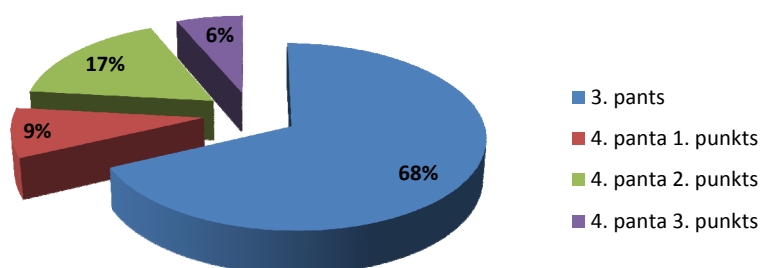
pakļauti Augstajai pārstāvei un priekšsēdētāja vietniecei Ketrinai Eštonei (*Catherine Ashton*), kura *FPI* vada Eiropas Komisijas priekšsēdētāja vietnieces statusā. Darbu 4. panta 1. un 2. punkta darbības jomās veic attīstības sadarbības komisāra vadībā.

EĀDD nodrošināja politisko ievirzi Stabilitātes instrumenta 3. panta darbības jomā un pasākumus sagatavoja kopā ar *FPI*, kas bija atbildīgs par pieņemto pasākumu īstenošanu. EĀDD arī nodrošināja stratēģisko plānošanu 4. panta darbības jomā, sagatavojot stratēģijas dokumentus un daudzgadu indikatīvās programmas. Attiecīgās gada rīcības programmas (GRP) 4. panta 1. un 2. punkta darbības jomā nosaka un izpilda Attīstības un sadarbības ģenerāldirektorāts (*DEVCO ĢD*) un 4. panta 3. punkta darbības jomā – *FPI*.

4. PĀRSKATS PAR SI 2007.—2013. GADĀ

Septiņu gadu laikā kopš SI izveides tas ir palīdzējis īstenot konfliktu un krīžu novēršanas, reaģēšanas uz tiem un atjaunošanas pilnu ciklu visā pasaulē, reaģēt uz drošības apdraudējumiem valstu, reģionālā un starpreģionālā līmenī un veidot kapacitāti konfliktu novēršanai un reaģēšanai uz krīzes situācijām.

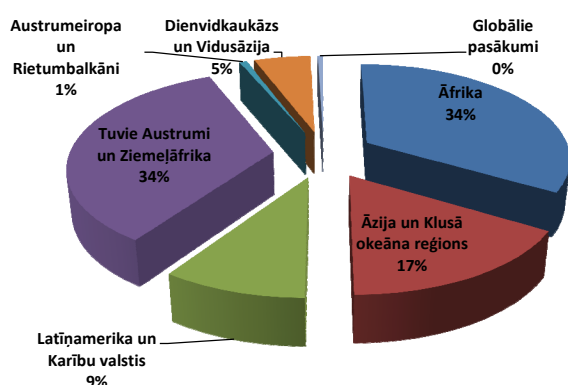
1. diagramma. IS finansējums 3. pantā, 4. panta 1., 2. un 3. punktā paredzētajiem pasākumiem (kopā EUR 1,57 miljardi 2007.—2013. gadā (pēc piešķirtā finansējuma))

Laikposmā no 2007. gada līdz 2013. gadam, izmantojot SI komponentu īstermiņa reaģēšanai krīzes situācijās (3. pants), **288 krīzes pasākumiem, kas īstenoti 70 valstīs vai reģionos visā pasaulē, piešķirti EUR 1,08 miljardi.** Finansējuma ģeogrāfiskais sadalījums minētajā laikposmā ir attēlots 2. diagrammā.

⁴ Saskaņā ar Padomes 2010. gada 26. jūlija Lēmumu 2010/427/ES, ar ko nosaka Eiropas Ārējās darbības dienesta organizatorisko struktūru un darbību, OV L 201.

2. diagramma. SI krīzes reaģēšanas pasākumu ģeogrāfiskais sadalījums 2007.—2013. gadā (pēc piešķirtā finansējuma)

Šajā periodā SI ilgtermiņa plānojamiem pasākumiem, kas attiecās uz 4. panta 1., 2. un 3. punkta darbības jomu, tika piešķirti aptuveni **EUR 502,45 miljoni**. Ziņojuma 1. diagrammā attēlots šā perioda finansējuma sadalījums pasākumiem reaģēšanai krīzes situācijās (3. pants) un ilgtermiņa programmām (4. pants).

5. SI 2013. GADĀ — VISPĀRĪGS RAKSTUROJUMS

SI 2013. gadā pieejamais un pilnīgi asinētais budžets **EUR 309,3 miljonu** apmērā⁵ tika sadalīts šādi:

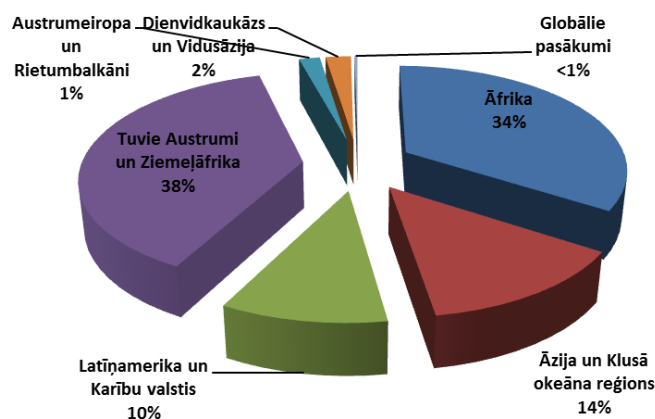
- EUR 210,7 miljoni atbalstam krīzes vai iespējamās krīzes situācijās (3. pants);
- EUR 30,3 miljoni reaģēšanai uz starpreģionāliem apdraudējumiem (4. panta 1. punkts);
- EUR 44,3 miljoni CBRN riska mazināšanai (4. panta 2. punkts) un
- EUR 24 miljoni pirms un pēc krīzes kapacitātes veidošanai (4. panta 3. punkts).

Ar Politikas un drošības komitejai regulāri iesniegtām piezīmēm Padomi pastāvīgi informēja par jaunu 3. pantam atbilstošu pasākumu reaģēšanai krīzes situācijās plānošanu un jaunākajām norisēm esošo pasākumu īstenošanā. SI demokrātiskās kontroles ietvaros izveidotā Eiropas Parlamenta Ārlietu komitejas Konfliktu, drošības un attīstības darba grupa gada laikā sarīkoja 6 politiska līmeņa dialogus ar Komisijas un EĀDD pārstāvjiem un aptuveni 15 tehniskas sanāksmes.

Attiecībā uz **ģeogrāfisko sadalījumu** 3. diagrammā redzams, ka SI sniedz būtisku un pastāvīgu atbalstu Tuvajos Austrumos, Ziemeļāfrikā un Subsahāras Āfrikā, ņemot vērā ieilgušo krīzi šajos reģionos.

⁵ Skatīt šim ziņojumam pievienoto Komisijas dienestu darba dokumentu “Stabilitātes instruments. Pārskats par saistībām un maksājumiem 2013. gadā”.

3. diagramma. Jaunu SI pasākumu reaģēšanai krīzes situācijās ģeogrāfiskais sadalījums 2013. gadā (pēc piešķirtā finansējuma)

Konkrēti SI 2013. gada projektu piemēri ir sniegti divās turpmākajās iedaļās.

6. REAĢĒŠANA KRĪZES VAI IESPĒJAMAS KRĪZES SITUĀCIJĀS (SI REGULAS 3. PANTS)

6.1. Kā SI reaģēja uz krīzes situācijām 2013. gadā?

2013. gadā, īstenojot aptuveni **45 īstermiņa pasākumus reaģēšanai krīzes situācijā**, no SI asignēja **EUR 216,6 miljonus**⁶. Tuvo Austrumu un Ziemeļāfrikas reģionā (*MENA*) tika turpināts atbalsts, reaģējot uz ieilgušo krīzi Sīrijā un tās plašo ietekmi kaimiņvalstīs. Atbalsts tika īstenots arī Subsahāras Āfrikā, un tādējādi ES reaģēja uz nestabilo politisko situāciju un drošības apdraudējumu visā reģionā. Bet Dienvidaustrumāzijā atbalsts tika turpināts, lai atjaunotu miera procesus un tiesiskumu.

Pilnīga informācija par visiem 2013. gadā īstenotajiem SI pasākumiem ir sniegta šim gada ziņojumam pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā. Lai sniegtu ieskatu 2013. gadā veiktajās darbībās, turpmāk ir aprakstīti pasākumi, kas atspoguļo SI plašo piemērošanas jomu un dažādās krīzes, kuras visā pasaulē tika risinātas ar šā instrumenta palīdzību.

Sīrija. Reaģējot uz ieilgušo krīzi Sīrijā, SI atbalsts tika turpināts gan pašā Sīrijā, gan kaimiņvalstīs. Turcijā, Irākā, taču galvenokārt Jordānijā un Libānā SI bija instruments, kas palīdzēja iestādēm uzņemt un izmitināt bēgļus no Sīrijas, kuru skaits pastāvīgi pieaug. Bēgļiem tika sniegta arī tieša palīdzība, piemēram, piešķirot īres maksas subsīdijas skaidrā naudā un uzlabojot dzīves apstākļus, tostarp pārvaldot nometņu struktūru, sniedzot alternatīvu izglītību un psiholoģisku un sociālu atbalstu. Libānā SI sniedz būtisku atbalstu vietējai veselības aprūpes nozarei, kurā valda milzīga spriedze, ņemot vērā papildu pieprasījumu, ko izraisa liels bēgļu skaits.

Pašā Sīrijā piekļuve un citi apstākļi tādas palīdzības sniegšanai, kas nav humānā palīdzība, ir kļuvuši daudz sarežģītāki. Tomēr SI vēl aizvien spēj sniegt tiešu palīdzību, kas izpaužas kā primārā veselības aprūpe, pastiprināts pārtikas nodrošinājums un pamatizglītība.

Mali. SI ir viens no pirmajiem instrumentiem, ko ES varēja izmantot kā daļu no plašākas ES atbildes, reaģējot uz krīzi Mali 2013. gada sākumā. SI atbalsts EUR 20 miljonu apmērā galvenokārt tika sniegts drošības un tieslietu jomā, lai palīdzētu atjaunot Mali valstiskumu

⁶ Diagrammā ir ietverti EUR 6 miljoni, kas pārnesti no 2012. gada vai atgūti 2013. gadā.

valsts ziemeļos un īstenot pirmos vēlēšanu procesa posmus. Šī palīdzība papildināja atbalstu, ko sniedza citi ES instrumenti, konkrēti, SI ilgtermiņa projekts terorisma apkarošanai Sāhelā, divas KDAP misijas — ES mācību misija (*EUTM*), kas paredzēta Mali militāristiem, un Eiropas Savienības KDAP misija (*EUCAP Sahel*), kā arī ES atbalsts *AFISMA* misijai, izmantojot EAF Āfrikas Miera nodrošināšanas fondu.

Nigērija. Drošības apdraudējumi Nigērijā 2013. gadā palielinājās nemieru un militāro konfliktu dēļ Mali ziemeļu daļā. Tiek lēsts, ka pēdējos gados no Lībijas vien Nigērijā atgriezās 250 000 ekonomisko migrantu, tostarp bijušo kaujinieku un algotņu, un tas vēl vairāk pasliktināja situāciju. Pamatojoties uz pašreizējo SI atbalstu drošības un stabilitātes atjaunošanai Nigērijas un Mali ziemeļu reģionos, tika panākta vienošanās par papildu atbalstu, lai palīdzētu tādās jomās kā pašvaldību politikas veidošana, ienākumus veidojošas darbības un atbalsts reģionālo un valsts iestāžu sāktajām miera un samierināšanas iniciatīvām. Šie pasākumi palīdz sasniegt ES Sāhelas stratēģijas mērķus, papildina ES attīstības palīdzību un humāno palīdzību un nodrošina sinerģiju ar Eiropas Savienības KDAP misiju *EUCAP Sahel* Nigērijā.

Centrālāfrikas Republika (CĀR). Pēc valsts apvērsuma 2013. gada martā tika paplašināts SI pasākumu loks CĀR, lai reaģētu uz faktisko jauno situāciju. Tas tika darīts ar atbalsta pasākumu kopumiem civilās drošības spēkiem, kas vēlāk varētu palīdzēt īstenot vispusīgu drošības nozares reformu; ar atbalstu plašsaziņas līdzekļiem, lai tie varētu nodrošināt objektīvas un ar konfliktu saistītas sensitīvas informācijas pieejamību Bangi un provincēs; izvēršot cilvēktiesību novērošanas misijas un veicinot pilsoniskās sabiedrības centienus veidot kopienu savstarpējo dialogu.

Kotdivuāra. Pēc tam, kad tika iecelta valsts iestāde, lai īstenotu valdības 2012. gada politiku atbrūnošanas, demobilizācijas un reintegrācijas (ADR) jomā, ES sniedza atbalstu, veicot SI pasākumus, tostarp veidojot kapacitāti un sniedzot tehnisko palīdzību, cita starpā reintegrējamo demobilizēto bijušo kaujinieku ievirzi un sagatavošanu; sniedzot atbalstu aptuveni 5 000 no militārā dienesta atbrīvotu un demobilizētu bijušo kaujinieku ekonomiskai un sociālai reintegrācijai un vienlaikus palīdzot uzņēmējām kopienām radīt šādai reintegrācijai labvēlīgu vidi; cieši un regulāri uzraugot ADR programmu, lai nodrošinātu, ka šī līdzdalības pieeja apmierina gan uzņēmēju kopienu, gan bijušo kaujinieku vajadzības.

Birma/Mjanma. Papildus iepriekš un arī pašlaik sniegtajam atbalstam miera procesam, tostarp atbalstam Mjanmas Miera centra (*MPC*) izveidei 2012. gadā, prezidenta biroja un *Daw Aung San Suu Kyi* darbībām un saskaņā ar Ārlietu padomes 2013. gada aprīļa secinājumiem ES sāka sniegt palīdzību Mjanmas policijas kapacitātes veidošanai, lai uzlabotu cilvēktiesību ievērošanu policijā, kā arī policistu atbildīgumu un profesionalitāti tādās jomās kā pūļa savaldīšana un sabiedriskās kārtības nodrošināšana.

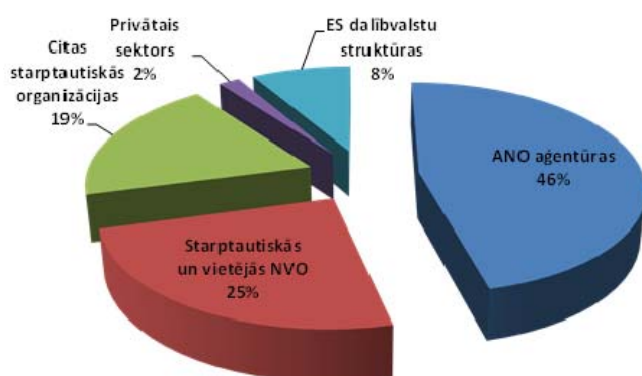
6.2. Kas piedalījās SI pasākumos reaģēšanai krīzes situācijās?

Pasākumi reaģēšanai krīzes situācijās tika sagatavoti ciešā sadarbībā ar ES iestādēm un ES dalībvalstīm, kā arī dažādiem partneriem – pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem, valsts pārvaldes iestādēm, trešām valstīm un citiem partneriem. Svarīga nozīme ir ES delegācijām, kas nodrošina agrīnu brīdināšanu un izstrādā reaģēšanas pasākumu sākotnējo koncepciju un

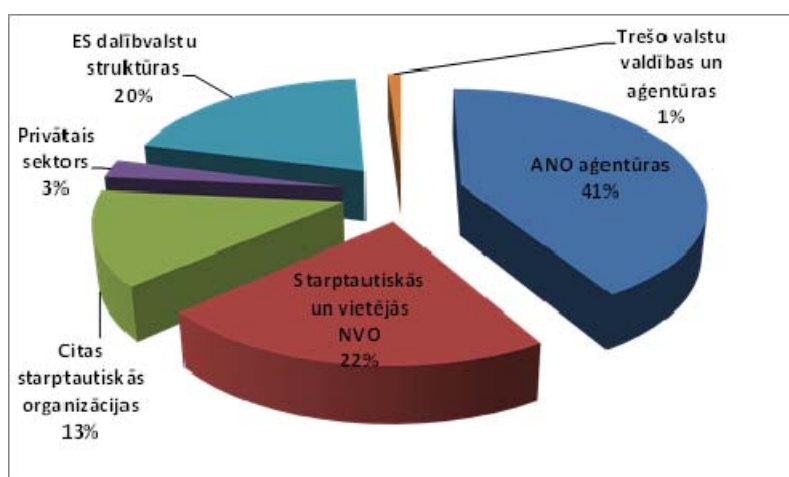
variantus. Lielāko daļu jauno pasākumu 2013. gadā turpināja “pastarpināti deleģēt”⁷ ES deleģācijām vietējai īstenošanai, kuru izpratne par vietējām vajadzībām un prasībām ir būtisks priekšnosacījums pasākumu sekmīgai ieviešanai. Tādējādi ir iespējams laikus apspriest līgumus ar īstenošanas iestādēm un uzraudzīt šo bieži vien jutīgo projektu īstenošanu no neliela attāluma. Tāpēc ES deleģācijas 2013. gadā bija atbildīgas par 62 % no SI saistībām un 80 % no SI maksājumiem.

Turpmāk 4.a un 4.b diagrammā sniegts pārskats par SI īstenošanas partneriem, kas 2007.–2013. gadā palīdzēja īstenot 3. pantā paredzētos pasākumus reaģēšanai krīzes situācijās. Nestabilajā vidē, kurā tiek īstenoti SI pasākumi reaģēšanai krīzes situācijās, īstenošanas partneru izvēlē bieži noteicošā ir šo organizāciju vai struktūru pieredze un noturīgā klātbūtne attiecīgajās valstīs, kas ļauj tām ātri reaģēt, izmantojot savus stabilos vietējos tīklus. Nozīmīgs īstenošanas partneris joprojām bija ANO saime, kā arī nevalstiskās organizācijas, un 2013. gadā pastiprinājās sadarbība ar dalībvalstu aģentūrām.

4.a diagramma. SI pasākumu reaģēšanai krīzes situācijās īstenošanas partneri 2007.—2013. gadā (pēc piešķirtā finansējuma)

4.b diagramma. SI pasākumu reaģēšanai krīzes situācijās īstenošanas partneri 2013. gadā (pēc piešķirtā finansējuma)

⁷

Tiesiskā un finansiālā atbildība par ES līdzekļu izlietojumu, tostarp pilnvaras attiecīgā gadījumā parakstīt vai grozīt līgumus, no Eiropas Komisijas galvenās mītnes Briselē ir nodota attiecīgajām ES deleģācijām.

7. PALĪDZĪBA STABILAS SADARBĪBAS APSTĀKĻOS (SI REGULAS 4. PANTS)

Gada programmu sagatavošanu un palīdzības pārvaldību stabilas sadarbības apstākļos saskaņā ar 4. pantu nodrošina Komisija. SI 2013. gada rīcības programmas (GRP) pieņēma saskaņā ar šādu grafiku: 4. panta 1. un 2. punkta darbības jomās – 2013. gada jūlijā⁸, 4. panta 3. punkta darbības jomā – 2013. gada martā. Sīka jaunākā informācija par pasākumu īstenošanu katra punkta darbības jomā ir sniegta šim gada ziņojumam pievienotajā Komisijas dienestu II darba dokumentā.

7.1. Draudi drošībai un drošumam (SI regulas 4. panta 1. punkts)

Programmas, ko, pastāvīgi apspriežoties ar atbalsta saņēmējvalstīm, izstrādā saistībā ar starpreģionāliem apdraudējumiem, ir vērstas uz kapacitātes veidošanu. Parasti drošības kapacitāti nostiprina valsts un reģionālā līmenī, lai veicinātu efektīvu globāla un starpreģionu līmeņa sadarbību.

2013. gadā tika asignēti EUR 74 miljoni, kopumā izmaksājot aptuveni EUR 44 miljonus. Līdz 2013. gada beigām, izmantojot EAI⁹, tika piesaistīti vairāk nekā 100 eksperti no specializētām valsts vai daļēji valsts finansētām organizācijām ES dalībvalstīs, apvienojot spēkus, lai dalītos īpašajās zināšanās un pieredzē, un sniegtot tehnisku ieguldījumu SI pasākumu noteikšanā un detalizētā plānošanā. Tas ietvēra 2013. gada rīcības programmu (GRP), un tika sagatavota iepriekšējās GRP noteikto pasākumu pilnīga īstenošana. Turpmāk ir izklāstītas attiecīgās jomas.

- **Kokaīna tirdzniecības maršruta programma** (EUR 35 miljoni kopš 2009. gada) aptver 38 valstis Āfrikā (galvenokārt Rietumāfrikā), Latīņamerikā un Karību jūras baseinā un pastiprina partnervalstu spējas apkarot organizēto noziedzību un narkotiku nelegālu tirdzniecību visā maršrutā, īpašu uzmanību pievēršot nelikumīgu narkotiku plūsmu pārtveršanai, cīņai pret noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un informācijas apmaiņai. Tika parakstīti divi jauni līgumi, lai nākamajos trīs gados *AIRCOP* projekta ģeogrāfiskajā tvērumā iekļautu jaunas Āfrikas un Latīņamerikas valstis un lai atbalstītu Rietumāfrikas Policijas informācijas sistēmas (*WAPIS*) izvēršanu pirmajās piecās izmēģinājuma valstīs.
- Strādājot 15 valstīs Āzijā, Vidusāzijā, Kaukāza, Melnās jūras un Rietumbalkānu reģionā, tika turpināts atbalsts organizētās noziedzības apkarošanai heroīna tirdzniecības maršrutā saskaņā ar **heroīna tirdzniecības maršruta programmu**, kurai ir divi posmi, kas pašlaik norisinās vienlaikus – pirmais posms ir projekts, kurā ir četri komponenti un kura darbības pārsvarā ir vērstas uz Afganistānu un Pakistānu; otrajā posmā ir trīs atsevišķi projekti. Programmas otrajā posmā 2013. gadā tika sāktas divas jaunas intervences: viens projekts ar mērķi stiprināt sadarbību starp tiesībsardzības iestādēm darbības līmenī, jo īpaši Vidusāzijā, un otrs projekts ar mērķi apkarot cilvēku tirdzniecības problēmu heroīna tirdzniecības maršruta valstīs, pievēršoties datu/izlūkdatu vākšanas, analīzes un sistemātiskas informācijas apmaiņas kapacitātes stiprināšanai Azerbaidžānā, Bosnijā un Hercegovinā, Moldovā un Turcijā.

⁸ GRP pārskatītā versija tika apstiprināta 2013. gada 23. decembrī.

⁹ Ekspertu atbalsta instruments, ar ko piesaista speciālistus no ES valsts organizācijām vai valsts daļēji finansētām organizācijām. Kopš 2008. gada 17 dalībvalstu eksperti aptuveni no 60 organizācijām ir veikuši vairāk nekā 100 misiju.

- **Kritisko jūras maršrutu** programma ar EUR 22 miljonu budžetu aptver 25 Indijas okeāna piekrastes valstis (tostarp Dienvidaustrumāzijā) un Gvinejas līča piekrastes valstis. Īstenojot šo programmu, tiek stiprināta šo valstu informācijas apmaiņas kapacitāte un jūrniecības tiesībsardzības funkcijas, lai, pievēršoties jūras pirātisma un bruņotas laupīšanas apkarošanai, palielinātu jūras satiksmes drošību.
- 2013. gadā turpinājās atbalsts **terorisma apkarošanas** projektiem valsts un reģionālā līmenī saskaņā ar ES terorisma apkarošanas stratēģiju. Mali tika sākts aktīvi īstenot projektu *Contre Terrorism Sahel*, no kura labumu gūst Nigērija, Mali un Mauritānija un kura ietvaros tiek organizētas mācības par reaģēšanu teroristu uzbrukuma gadījumā, izmeklēšanas paņēmieniem, izlūkdatu apkopošanu un izmantošanu, kā arī tiesas procesiem saistībā ar terorisma apkarošanu. Tika izstrādāts jauns projekts, kurš papildinās terorisma apkarošanas finansējumu Āfrikas ragā un Jemenā un kura īstenošana sāksies 2014. gada sākumā, un tika arī piešķirts līgums par jaunu projektu vardarbīga ekstrēmisma apkarošanai Āfrikas ragā. Sadarbību ar Pakistānu pastiprināja jauns atbalsts vardarbīga ekstrēmisma apkarošanai, kas tiks sniegts 2014. gadā, lai papildinātu pašreizējo atbalstu Pendžabas krimināltiesību sistēmai. Dienvidaustrumāzijā SI tika iesaistīts ES un *UNODC* (ANO Narkotiku un noziedzības novēršanas biroja) kopīgajā terorisma apkarošanas iniciatīvā. Arī Tiesību un tiesiskuma institūtam, kas atrodas Maltā, SI sniedza atbalstu kartēšanas jomā, lai radītu stabilu pamatu turpmākajam darbam saistībā ar terorisma apkarošanu. Sadarbībā ar Nacionālās drošības padomnieka biroju Nigērijā tika sagatavots pētījums par *Boko Haram*. Visbeidzot, tika sagatavotas Komisijas mācības ES un dalībvalstu personālam delegācijās un vēstniecībās par to, kā sagatavot projektus saistībā ar vardarbīga ekstrēmisma apkarošanu, un pirmā sesija notika Nairobi 2013. gada decembrī, bet nākamās mācības notiks Āfrikā un Āzijā 2014. gadā.
- Jaunas intervences **kibernoziedzības** jomā īstenošana sākās 2013. gada beigās sadarbībā ar Eiropas Padomi. Globālās rīcības pret kibernetiskām noziedzībām (*GLACY*) mērķis ir veicināt pievienošanu Budapeštas Konvencijai par kibernetiskām noziedzībām un ļaut krimināltiesību aizsardzības iestādēm iesaistīties starptautiskā sadarbībā kibernetiskās noziedzības un elektronisko pierādījumu jomā, pamatojoties uz šo līgumu.
- Tika izstrādāts **kiberdrošības** pilotprojekts, kuru ir plānots sākt 2014. gada sākumā un kura mērķis ir atlasītajās valstīs palielināt IT kritiskās infrastruktūras izturētspēju un veicināt valstu tiesību aktu saskaņošanu un izstrādi atbilstoši starptautiskajiem standartiem.
- Lai valstu tieslietu, kontroles un tiesībsardzības iestādes varētu efektīvi reaģēt uz **viltotu zāļu** ražošanu un nelegālu tirdzniecību, tika sagatavota jauna intervence, par kuru ir noslēgts līgums un kuras mērķis ir novērst sabiedrības veselībai radīto apdraudējumu. Plānots, ka to sāks īstenot 2014. gadā. Nodrošinot vajadzīgo tiesisko regulējumu un spējas efektīvi veikt šīs darbības attiecīgajā valstī un apakšreģionu/starpreģionu līmenī, projekts ģeogrāfiski būs vērsts uz Ganu, Senegālu, Jordāniju, Maroku un Kamerūnu, ņemot vērā to politisko apņemšanos risināt viltoto zāļu radītās problēmas.
- Lai apkarotu **kājnietu ieroču un vieglo ieroču (VIKI) nelegālu uzkrāšanu un tirdzniecību** un novērstu to destabilizējošo ietekmi, ar *UNODC* (ANO Narkotiku un noziedzības novēršanas biroja), kas veicina ANO Konvencijas pret transnacionālo organizēto noziedzību un tās Protokola par šaujamo ierociem ratificēšanu un ieviešanu,

Īstenoto iniciatīvu tika izpildīti vairāki starpposma mērķi. Arī Interpola īstenotajā *iARMS* projektā sākās otrā fāze (2012.–2013. gadā) pēc tam, kad pirmā fāze bija veiksmīgi pabeigta (2011.–2012. gadā). Āfrikā 2013. gada jūnijā beidzās atbalsta Kājnieku ieroču reģionālajam centram (Nairobi, Kenijā) pirmā fāze, iezīmējot trīs gadus ilgās otrās fāzes sākumu. Centrālamerikā jau otro gadu turpinājās atbalsta Centrālamerikas Integrācijas sistēmas (*SICA*) Drošības komisijas īstenotajai Centrālamerikas Kājnieku ieroču un vieglo ieroču kontroles programmai (*CASAC*) otrā fāze.

7.2. Riska mazināšana saistībā ar ķīmiskiem, bioloģiskiem, radioloģiskiem materiāliem un kodolmateriāliem (*CBRN*) (SI regulas 4. panta 2. punkts)

CBRN programma attiecas uz nejauši vai dabiski radušos vai ļaunprātīgi radītu ar *CBRN* saistītu problēmu riskiem, un tās mērķis ir uzlabot drošuma un drošības kultūru, izplatot paraugpraksi un paaugstinot vispārējo drošības un drošuma izpratnes līmeni. Līdz 2010. gadam dažādu jomu jautājumus risināja atsevišķi¹⁰. *CBRN* programmai ir reģionāla stratēģija, un tikai izņēmuma gadījumos tā aptver divpusējus projektus tikai vienā valstī (izņēmumi ir Afganistāna un Pakistāna attiecībā uz ķīmiskiem materiāliem, bioloģisko drošumu un drošību).

***CBRN* “izcilības centri” (IC)** pakāpeniski nodrošina vienotu un integrētu platformu pasākumiem visās robežu uzraudzības / nelegālās tirdzniecības, eksporta kontroles, bioloģiskā drošuma, bioloģiskās drošības u. c. jomās, tostarp civilās aizsardzības pasākumiem (ārkārtas plānošana, gatavība krīzēm un reaģēšana uz tām). Iniciatīva tiek īstenota ciešā sadarbībā ar EĀDD un ar ANO Starpreģionālā noziedzības un tieslietu pētniecības institūta (*UNICRI*) palīdzību. Eiropas Komisijas Kopīgais pētniecības centrs nodrošina iniciatīvas tehnisko atbalstu. Šo IC mērķis ir stiprināt *CBRN* risku mazināšanas politiku, izstrādājot individualizētu palīdzības pasākumu kopumu. Šie centri būs nozīmīgs instruments, kas dos iespēju veidot kapacitāti, izstrādāt saskaņotu reģionālo politiku un šajā jomā nostiprināt sadarbību saistībā ar valsts un reģionālo kapacitāti. ES 2012. gadā izveidoja izcilības centrus Dienvidaustrumāzijā (Filipīnās), Eiropas dienvidaustrumos/Dienvidkaukāzā/Ukrainā (Gruzijā), Ziemeļāfrikā (Alžīrijā), Atlantijas okeāna piekrastē (Marokā), Tuvajos Austrumos (Jordānijā) un Austrumāfrikā un Centrālāfrikā (Kenijā). 2013. gadā darbojas pieci vietējo izcilības centru reģionālie sekretariāti, un četri ir oficiāli atklāti. Turklāt ir izveidoti sakari arī ar Vidusāzijas valstīm un Persijas līča sadarbības padomes dalībvalstīm. Komisija sadarbībā ar IC iniciatīvas partnervalstīm 2013. gadā sāka veikt vajadzību un apdraudējumu novērtēšanu, lai noteiktu valstu galvenās vajadzības *CBRN* jomā. Pēc šā novērtējuma tiks izstrādāti valstu *CBRN* rīcības plāni, lai palīdzētu noteikt attiecīgajās valstīs veicamos prioritāros pasākumus. IC reģionos turpmāko projektu pamatā būs šīs prioritātes.

Lielākie sāktie *CBRN* IC projekti ir šādi. Tuvajos Austrumos IC Ammānā ir sagatavojis projektu pirmās intervences civilā personāla apmācīšanai *CBRN* katastrofu situācijās (*HAZMAT*). IC Atlantijas okeāna Āfrikas piekrastē Rabatā ir sācis projektu bioloģisko un ķīmisko bīstamo atkritumu jomā. Tajā ir iesaistītas septiņas partnervalstis no Atlantijas okeāna Āfrikas piekrastes un Tunisija. Otrs projekts, ko kopīgi īsteno IC Rabatā un Nairobi, palīdzēs partnervalstīm uzlabot un stiprināt tiesību aktus un sagatavot efektīvus īstenošanas pasākumus savu starptautisko saistību izpildei. Šajā projektā piedalās deviņas valstis, un vēl deviņas citas jau ir paidušas interesi piedalīties līdzīgā projektā.

¹⁰ Piemēram, divējāda lietojuma preču eksporta kontrole, nelikumīga tirdzniecība, ieroču jomā iepriekš strādājušu zinātnieku pārvirzīšana, drošuma un drošības kultūra.

Citas atbalstītās jomas ietver vairākas pasākumu sfēras, kas tiek koordinētas ar IC tīkla palīdzību.

- Tika paplašināti pasākumi **divējāda lietojuma preču eksporta kontroles jomā**, sekmīgi īstenojot programmas vairāk nekā 23 valstīm visā pasaulē. Tika nostiprināta sadarbība ar ASV eksporta kontroles programmu *EXBS*¹¹. Dialogs par kopīgu starptautisku eksporta kontroles pasākumu paplašināšanu notika Briselē 2013. gada jūnijā. Tika nolemts izveidot kopīgu darba grupu, lai pastiprinātu saskaņošanu starp ASV un ES nolūkā izvairīties no veikto eksporta kontroles pasākumu dublēšanās. Ņemot vērā pašreizējos notikumus, pasākumi Tuvajos Austrumos / Vidusāzijā tika paplašināti un pastiprināti 2013. gada otrajā pusē. Tika noteikta jauna pieeja eksporta kontroles pasākumiem, lai nodrošinātu lielāku ietekmi uz nozares speciālistiem, kas atbildīgi par kontroles pasākumiem uz vietas.
- Ar specializētā Zinātnes un tehnoloģijas centra (*STCU*) starpniecību, pamatojoties uz pastiprināto partnerību starp pusēm un pasākumu sistēmas līdzfinansējumu, tika turpināts **atbalsts ieroču jomā iepriekš strādājušu zinātnieku un inženieru**, kuru izcelsmes valstis ir bijušās Padomju Savienības valstis, **pār kvalifikācijai un alternatīvai nodarbināšanai**, un notiek Starptautiskā Zinātnes un tehnoloģijas centra (*ISTC*) reformas process, t. i., ir atjaunināti mērķi un paplašināta ģeogrāfiskā darbības joma. Komisija un EĀDD ir saņēmuši Padomes pilnvarojumu vienoties par pārskatīto *ISTC* nolīgumu. Centrs tiks pārcelts uz Astanu Kazahstānā. *ISTC* 2013 gadā oficiāli atklāja no ES projekta sponsorētu Reģionālo bioloģiskā drošuma un drošības centru Dušanbē un sāka apmācīt ekspertus no Tadžikistānas un Afganistānas, lai pārorientētu viņu veiktās darbības miermīlīgos nolūkos. Citi zinātnieku pārorientēšanas pasākumi 2013. gadā tika veikti arī Irākā. 98 radioloģijas speciālisti un kodolspeciālisti tika apmācīti, lai vērstu viņu darbības uz kodoliekārtu ekspluatācijas pārtraukšanu.
- Turpinās **cīņa pret CBRN materiālu nelegālu tirdzniecību un krāpniecisku finanšu praksi**, īstenojot pasākumus Vidusāzijā, Dienvidaustrumāzijā un Ziemeļāfrikā. Ar Starptautisko Atomenerģijas aģentūru (SAEA) ir parakstīts otrs līgums par palīdzību jaunajai Kodolmateriālu laboratorijai, ko izmantos SAEA Aizsargpasākumu analīzes dienests Zeibersdorfā, Austrijā. Turklāt Taizeme, Kambodža, Laosa, Filipīnas un KDR saņēma atbalstu radioloģisko un kodolmateriālu atrašanā.
- ES dienvidu un austrumu kaimiņvalstīs ir sākta ES Kaimiņvalstu bioloģiskā drošuma un drošības stratēģijas īstenošana, ieviešot *EpiSouth* projekta rezultātu (17 valstīs, kas nav ES partnervalstis, un 10 dalībvalstīs). *EpiSouth* tīkls, kas galvenokārt bija vērsts uz Vidusjūras baseina valstīm, ir paplašināts, iekļaujot Armēniju, Gruziju, Moldovu un Ukrainu. Izmantojot *EpiSouth* valstu tīklu, šīs stratēģijas ietvaros ir sagatavoti četri lieli projekti, kas tika sākti 2013. gada nogalē. Pirmais un lielākais ir *MediPIET* projekts, ar ko tiek turpinātas epidemiologu mācības, tādējādi palīdzot sasniegt vispārīgo mērķi uzlabot veselības un bioloģisko drošību kaimiņvalstīs. Tā mērķis ir veidot kapacitāti, lai novērstu un kontrolētu dabisku vai cilvēka radītu veselības apdraudējumu, ko izraisa infekcijas slimības. Otrs bioloģiskais projekts, ko vada Pasaules Veselības organizācija (PVO), ir jaunu bakterioloģisko slimību

¹¹ Palīdzība eksporta kontroles un ar to saistītās robežu drošības jomā.

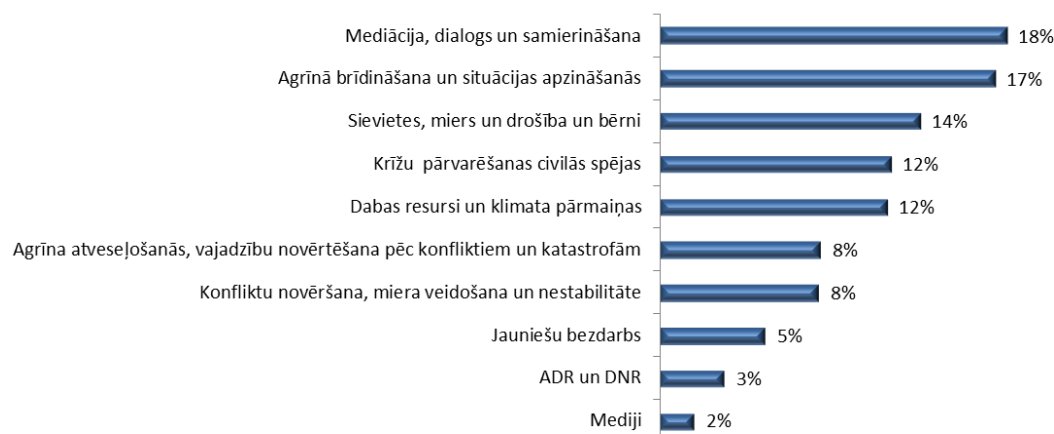
izmeklēšana, un tā mērķis ir stiprināt sabiedrības veselību pret jauniem baktēriju patogēniem (Sibīrijas mēri, tularēmiju, mēri, tuberkulozi u. c.) un iespējamo uzliesmojumu antimikrobiālās uzraudzības tīklus. Trešajā paralēlajā projektā *Medilabsecure*, ko vada Pastēra institūts, uzrauga riskus, kuri saistīti ar jauniem vīrusiem un atkārtotiem vīru uzliesmojumiem, kas ietekmē cilvēkus un dzīvniekus, un tiek veidots entomologu tīkls. Ceturtā projekta, ko vada PVO, mērķis ir palielināt veselības drošību visā pasaulē, palīdzot valstīm uzlabot un stiprināt profilakses, atklāšanas, kontroles un reaģēšanas spējas sabiedrības veselības apdraudējuma situācijās robežšķērsošanas punktos saistībā ar personu un kravu pārvadājumiem pa zemes, jūras un gaisa ceļiem. Tā ir daudzozaru pieeja, un tās mērķis ir mazināt riskus, kas saistīti ar dabisku vai tīšu patogēnu izplatīšanu.

- No SI programmas *CBRN* iniciatīvas **2013. gadā** finansiāli tika atbalstīta **ķīmisko vielu krājumu atsavināšana un iznīcināšana Sīrijā**. Pēc izmaiņām GRP programmā 2013. gadam ES piešķīra EUR 12 miljonus Ķīmisko ieroču aizlieguma organizācijai (*OPCW*) ķīmisko vielu neitralizēšanai un sadedzināšanai Sīrijā sadarbībā ar starptautisko sabiedrību.

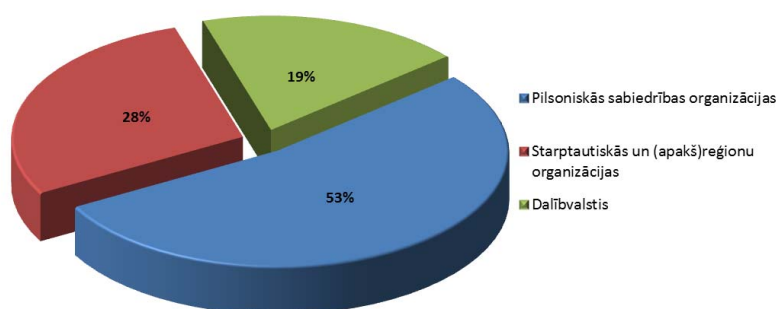
7.3. Pirms un pēc krīzes kapacitātes veidošana (SI regulas 4. panta 3. punkts)

2007.–2013. gadā tika piešķirti EUR 103 miljoni, lai atbalstītu aptuveni 140 projektus ES un tās partneru pirmskrīzes un pēckrīzes kapacitātes veidošanai valstu, reģionālā un pasaules līmenī. 5. diagrammā ir attēlotas galvenās atbalsta jomas 2007.—2013. gadā sadalījumā pa tēmām, savukārt 6. diagrammā ir sniegts pārskats par īstenošanas partneriem.

5. diagramma. Kapacitātes veidošanas atbalsta tematiskais sadalījums 2007.–2013. gadā (pēc piešķirtā finansējuma pasākumiem SI regulas 4. panta 3. punkta darbības jomā)

6. diagramma. Kapacitātes veidošanas pasākumu īstenošanas partneri 2007.–2013. gadā 4. panta 3. punkta darbības jomā (pēc piešķirtā finansējuma)

2013. gada rīcības programmā tika piešķirti EUR 24 miljoni, un turpmāk ir sniegts pārskats par 2013. gadā īstenoto projektu galvenajiem sasniegumiem un ietekmi.

Konfliktu novēršana, miera veidošana un nestabilitāte. Ar Pilsoniskās sabiedrības dialoga tīklu (*CSDN*) ir izveidots vērtīgs forums ES un pilsoniskās sabiedrības pārstāvju dialogam par miera veidošanas jautājumiem, sniedzot pilsoniskajai sabiedrībai iespēju iesaistīties ES politikas veidošanas procesā. 2013. gads bija šīs platformas darbības trešais gads, un līdz 2013. gada beigām dialoga ietvaros bija notikušas 40 sanāksmes, kas palīdzēja uzlabot trešo valstu un to Eiropas partnervalstu pilsoniskās sabiedrības ilgtermiņa spējas labāk sagatavoties krīžu novēršanai.

Mediācija, dialogs un samierināšana. Pateicoties SI atbalstam ANO Politisko jautājumu departamenta Starpniecības atbalsta nodaļai, tika sniegta ļoti nozīmīga palīdzība nopietnās krīzes situācijās CĀR, Mali un Somālijā. Tika pastiprināta sieviešu dalība miera procesos, apmācot sešas sievietes, kuras bija izraudzītas kā kandidātes uz ANO ģenerālsekretāra ieceltiem mediatora amatam, un sagatavojot augsta līmeņa semināru par dzimumu un visaptverošiem mediācijas procesiem. Sadarbībā ar *UNDP* SI arī palīdzēja veidot kapacitāti un ilgtspējīgus valsts mehānismus iekšējai mediācijai un konfliktu risināšanai deviņās izmēģinājuma valstīs¹².

Jaunais daudzpusējais SI mehānisms “Eiropas resursi mediācijas atbalstam” (*ERMES*) tika izstrādāts, lai veicinātu elastīgu un ātru mediācijas tehniskā atbalsta sniegšanu trešām pusēm, kas iesaistītas visaptverošos miera procesos starptautiskā, reģionālā un/vai vietējā līmenī, radot apstākļus, kuros sievietes, jaunieši un citas neaizsargātas grupas var paust savu viedokli konflikta situācijās.

Sievietes, miers un drošība (SMD) un bērni. SI turpināja atbalstīt ANO Drošības padomes Rezolūcijas Nr. 1325 īstenošanu, kopā ar ANO Dzimumu līdztiesības un sieviešu iespēju veicināšanas iestādi (*UN Women*) īstenojot projektu saistībā ar sieviešu līdzdalības sekmēšanu miera veidošanā un plānošanā pēc konfliktu novēršanas Kosovā¹³, Libērijā un Timorā-Lestē. Kosovā simtiem vīriešu, sieviešu un jauniešu piedalījās samierināšanas dialogos, piedāvājot konkrētus risinājumus tādiem jautājumiem kā dzimumu līdztiesības likums, sieviešu nodarbinātība un meiteņu izglītība. Ir panāktas vienošanās arī ar lielākajiem plašsaziņas līdzekļiem Kosovā iekļaut SMD jautājumus savās programmās. Turklāt SMD bija noteikta kā

¹² Bolīvija, Čada, Gana, Gajāna, Maldīvija, Mauritanija, Nepāla, Togo un Jemena.

¹³ Šis nosaukums neskar nostājas par statusu un atbilst ANO DP Rezolūcijai 1244 un Starptautiskās Tiesas atzinumam par Kosovā neatkarības deklarāciju.

prioritāte tādiem vietējiem uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus 17 valstīs un trīs reģionos¹⁴, kuri aptver plašu ar dzimumu saistītu problēmu loku.

Agrīnā brīdināšana un situācijas apzināšanās. SI atbalsts ir ļāvis pilsoniskās sabiedrības organizācijai *Belun* Timorā-Lestē paplašināt un pastiprināt Agrīnās brīdināšanas un reaģēšanas sistēmu (*EWER*), kas novērtēta kā viens no labākajiem piemēriem *EWER* sistēmu jomā un veiksmīgi samazina vietējo konfliktu potenciālu un spriedzi. *Saferworld* un Starptautiskās Krīzes grupas atbalsts ļāva pastiprināt valstu un reģionālo dalībnieku spēju veikt konflikta riska analīzi 32 potenciālo konfliktu vietās un sniegt politikas veidotājiem augstas kvalitātes konfliktu analīzi, bet pilsoniskajai sabiedrībai – ieteikumus agrīnās reaģēšanas pasākumiem.

Tika stiprinātas reģionālo un apakšreģionu organizāciju agrīnās brīdināšanas un pēckatastrofas atveseļošanās spējas, tostarp stiprinot Arābu valstu līgas spējas reaģēt uz krīzes situācijām, attīstot Amerikas valstu organizācijas (AVO) sekretariāta plašsaziņas līdzekļu uzraudzības spējas un sniedzot pastāvīgu atbalstu Āfrikas Savienības Kontinentālajai agrīnās brīdināšanas sistēmai. SI sniedza atbalstu *ASEAN* un tās dalībvalstu reaģēšanas spēju ārkārtas situācijās stiprināšanai. Šajā saistībā Mjanmas Valsts krīzes centra nākamajiem darbiniekiem paredzētās pirmās mācības notika 2013. gada novembrī, laikā, kad šo centru apmeklēja Augstā pārstāve un priekšsēdētāja vietniece Ketrina Eštone.

Krīžu pārvarēšanas civilās spējas. Pēc tam, kad 2012. gadā tika veiksmīgi pabeigta pirmā fāze, 2013. gada aprīlī tika atsākta *ENTRi* programma (“Eiropas jaunā apmācību ierosme krīžu civilās pārvarēšanas jomā”). Gada laikā ar deviņām specializētām mācībām (vidēji vienu mēnesī) tika stiprinātas ES, ANO, ĀS un EDSO starptautiskās krīžu civilās pārvarēšanas misijās nosūtīto vai nosūtāmo 210 darbinieku (gan ES, gan trešo valstu valstspiederīgo) spējas. Kursi ievēra gan pirmsnosūtīšanas mācības saistībā ar starptautiskām misijām Lībijā, Gruzijā un Kosovā, gan specializētus kursus par tādiem tematiem kā cilvēktiesības, tiesiskums, mediācija un konsultēšana. Turklāt tika veicināta *ENTRi* konsorcija 13 Eiropas dalībnieku sadarbība un saskaņošana mācību jomā, un 2013. gada septembrī tika publicēta praktiska rokasgrāmata civiliedzīvotājiem, kas nosūtīti starptautiskās krīzes misijās (*In Control*).

Saskaņā ar Eiropas Savienības Policijas dienestu apmācību (*EUPST*) 2013. gadā attiecīgi Spānijas Civilā gvarde, Francijas Nacionālā žandarmērija un Itālijas Policija veica trīs galvenās mācību sesijas, veidojot spējas piedalīties starptautiskās policijas misijās 1019 policistiem, kas pārstāvēja 42 valstis, tostarp 19 Āfrikas valstis.

Dabas resursi un klimata pārmaiņas. ES un ANO Partnerība jautājumos, kas saistīti ar zemi, dabas resursiem un konfliktu novēršanu, turpināja stiprināt Āfrikas Lielo ezeru reģiona vietējo pilsoniskās sabiedrības organizāciju spēju saprast konfliktu dinamiku un izstrādāt konfliktam atbilstīgus risinājumus, ietverot strīdīgus jautājumus, kas saistīti ar dabas resursu pārvaldību. Vides un drošības iniciatīvas (*ENVSEC*) projektā “Klimata pārmaiņas un drošība Austrumeiropā, Vidusāzijā un Dienvidkaukāzā” tika izstrādāta stratēģiska sistēma, lai pielāgotos klimata pārmaiņām Dņestras upes baseinā.

Agrīna atveseļošanās, vajadzību novērtēšana pēc konfliktiem un katastrofām. Septembrī notika mācību sesija “Sadarbības stiprināšana nestabilās un konfliktu skartās valstīs”

¹⁴ Afganistāna, Bolīvija, Bosnija un Hercegovina, Brazīlija, Čada, KDR, Salvadora, Gvineja-Bisava, Indija, Kirgiztāna, Libērija, Nepāla, Nikaragva, Peru, Senegāla, Zālamana Salas, Jemena, Centrālamerikas reģions, Dienvidāzija, Centrālāfrikas dienvidu reģions.

pēckonflikta vajadzību novērtēšanas un pēckatastrofu vajadzību novērtēšanas jomā, kurā piedalījās ES un ANO galvenā biroja pārstāvji un jomas eksperti.

Atbrūošana, demobilizācija un reintegrācija un drošības nozares reforma. ĀS spējas drošības nozares reformu (DNR) jomā tika stiprinātas ar ES un ANO kopīgu projektu, ko īstenoja ANO Projektu pakalpojumu birojs. Reģionālo ekonomikas kopienu un pilsoniskās sabiedrības pārstāvji novembrī darbseminārā Adisabebā apsprieda trīs dokumentus par DNR operatīvajiem norādījumiem.

SI regulas septiņu gadu plānošanas cikla beigās tika veikts ārējais novērtējums attiecībā uz projekta rezultātiem 2007.–2013. gadā SI regulas 4. panta 3. punktā paredzētajā komponentā “Gatavība krīzei”. Novērtējumā tika secināts, ka SI komponents “Gatavība krīzei” ir ES miera, drošības un attīstības vispārējās sistēmas neatņemams elements un tas būtu pilnīgi jāintegrē šajā struktūrā. Tika konstatēts, ka šis komponents ļauj ES risināt konflikta jautājumus plašākajā kontekstā un ka atsevišķi projekti ir veidojuši vai nostiprinājuši organizāciju spējas uzlabot miera veidošanas centienus un stiprināt speciālistu kopienas koncepciju. Lai gan budžets ir ierobežots, atbalstītās darbības ir veicinājušas ES saistību izpildi jomās, kas attiecas uz sievietēm, mieru un drošību, mediāciju un dialogu. Ieguldījumi pilsoniskās sabiedrības pamata līmenī 26 konfliktu skartās valstīs/reģionos ir palīdzējuši aptuveni 80 projektus pielāgot attiecīgo valstu situācijai un nodrošināt, ka tie atbilst prioritātēm un vajadzībām ne tikai valsts, bet arī vietējā līmenī. SI komponents “Gatavība krīzei” ir ļoti efektīvi izmantots, veidojot stratēģiskas partnerības, jo īpaši daudzpusējā līmenī ANO projektos, kas ir būtiski ietekmējis ES attiecības ar vairākām specializētām ANO aģentūrām.

8. SECINĀJUMS

SI pasākumi, kas īstenoti 2013. gadā un papildina citus ES pasākumus ģeogrāfisko un tematisko attīstības instrumentu, humānās palīdzības un KDAP misiju ietvaros, ir devuši būtisku ieguldījumu ES darbā, kas vērsts uz konfliktu novēršanu, reaģēšanu uz krīzēm un miera saglabāšanu. Daudzveidīgie Stabilitātes instrumenta ietvaros veiktie atbalsta pasākumi veicināja nozīmīgu un pamanāmu ES reakciju uz daudzām krīzes situācijām visā pasaulē.

Ņemot vērā ilgstošo politisko nestabilitāti un dabas katastrofu skaita pieaugumu daudzviet pasaulē, noteikti jāturpina veicināt pieejamo ES instrumentu efektīvāku un lietderīgāku izmantošanu. Tāpēc ES jānodrošina, ka SI pasākumi tiek iekļauti visā krīžu novēršanas, reaģēšanas uz krīzēm un miera veidošanas ciklā. SI sniedza ES vienreizīgu spēju reaģēt, daudzos gadījumos kļūstot par sākumpunktu un katalizatoru, lai varētu sākt dažādus ES reaģēšanas pasākumus, kas kopā veido ES stratēģisko un visaptverošo pieeju konfliktu novēršanai un reaģēšanai krīzes situācijās. Kopīgajā paziņojumā par ES visaptverošo pieeju ir teikts, ka *“ilgtermiņa iesaistei miera un valsts veidošanā un ilgtspējīgas attīstības jomā ir būtiska nozīme, risinot konfliktu cēloņus un veidojot sabiedrības, kam raksturīgs miers un noturīgums. ES reaģēšanas darbības centrā no paša sākuma jābūt vispārējam mērķim nodrošināt ilgtspējīgu mieru un attīstību, – un ES jābūt arī ilgtermiņa redzējumam par savu īstermiņa iesaisti un darbībām”*¹⁵.

SI 2014. gadā tiks aizstāts ar jauno Stabilitātes un miera veicināšanas instrumentu (SMVI). Konsultācijas par jauno SMVI ir vēlreiz apstiprinājušas to, ka ES ir jāuztur un jāpaplašina tās

spēja ātri un mērķtiecīgi reaģēt krīzes situācijās citviet pasaulē, kā arī uz starptautiskiem un starpreģionu apdraudējumiem un iespējamajiem apdraudējumiem (cīņa pret organizēto noziedzību, kritiskās infrastruktūras aizsardzība, terorisma apkarošana, *CBRN* risku mazināšana). Jaunais SMVI arī vēlreiz uzsvērs to, ka ir jāpievērš uzmanība konfliktu novēršanai, miera veidošanai un gatavībai krīzei, atzīstot, ka bieži ES agrīna reaģēšana var būt efektīvs līdzeklis, kā izvairīties no spriedzes pāraugšanas krīzē.